

Pragnę bardzo serdecznie podziękować Pani profesor Elżbiecie Bajkiewicz-Grabowskiej i Panu Profesorowi Sławomirowi Żurkowi za inicjatywę odszukania w archiwach pracy mego Męża śp. Kazimierza Więckowskiego pt. „Zagadnienia genezy, wieku i ewolucji jezior poszczególnych regionów Polski w świetle ich osadów dennych”. Wstępne ku temu kroki, tj. udostępnienie części tekstu i jego przepisanie zawdzięczam Pani Doktor Zofii Mazurek i Panu Doktorowi Bogumiłowi Wicikowi. Szczególnie zobowiązana jestem Pani Doktor Agnieszce Żurek i Panu Profesorowi Sławomirowi Żurkowi – „znalazcy” reszty, choć nadal niekompletnego maszynopisu – za trud włożony w nadanie ca-

łości obecnego kształtu. Pan Profesor ponadto zechciał tu przedstawić życiorys oraz obszerne opracowanie i podsumowanie działalności zawodowej Kazimierza, co w cenny sposób uzupełnił Pan Profesor Kazimierz Tobolski.

Przyjmuję te wszystkie – jakże szlachetne! – działania z bardzo ciepłymi uczuciami jako dowód bezinteresownej życzliwości dla śp. Kazimierza – także ze strony Koleżanek i Kolegów, którzy zechcieli zamieścić tu swoje uwagi i wspomnienia ze wspólnych z Autorem, długoletnich poczynąń badawczych w pasjonującym ich temacie,

Wszystkim z serca dziękuję.

Hanna Więckowska

Przedmowa

Paleolimnologia – nauka o historii jezior, ich genezie i rozwoju bazuje na badaniach osadów dennych, odkładających się również współcześnie. Początkowo, ze względu na głębokość wody i ówczesny sprzęt, można było pozyskiwać do badań tylko górne warstwy osadów, które informowały o współczesnym prawie stanie jezior. Dopiero od drugiej połowy lat 50. Kazimierz Więckowski zaczął konstruować – wciąż ulepszane – sondy geologiczne, którymi pobierał osady jeziorne nawet z głębokości 77 m (Wielki Staw w Tatrach). Miąższość pozyskanych osadów sięgała 25 m. Monolity osadów o nienaruszonej strukturze mogły być (i były) wykorzystywane do analiz paleobotanicznych, paleozoologicznych, chemicznych, magnetycznych i, wreszcie, geochronologicznych, sytuujących wszelkie zmiany jeziornego środowiska przyrodniczego w czasie. Tak więc można bez przesady powiedzieć, że dr Kazimierz Więckowski jest twórcą nowoczesnej paleolimnologii polskiej i był bez mała przez 40 lat (od 1958 do 1998) jedynym badaczem dostarczającym materiałów do wszechstronnych badań paleolimnologicznych.

Ponieważ Jego praca, w założeniu habilitacyjna, „Geneza, wiek i ewolucja jezior Polski w świetle badań ich osadów dennych”, napisana w 1985 roku i poprawiona w 1987 roku, nie ukazała się drukiem, Polskie Towarzystwo Limnologiczne, z inicjatywy jego prezesa prof. Elżbiety Bajkiewicz-Grabowskiej, postanowiło wydać ją w postaci monografii z obszerną sylwetką naukową autora i wspomnieniami o Nim. W pracy K. Więckowskiego brak ostatniego 12-stronicowego rozdziału „Wywody ogólne” oraz materiałów ilustracyjnych (rycin, fotografii itp.), których nie odnaleziono. Maszynopis pierwszej części pracy włącznie z rozdziałem „Pojezierze Suwalskie” redaktor otrzymał od doc. dr hab. Hanny Więckow-

skiej – małżonki dr K. Więckowskiego, którą to część przekazał jej dr B. Wicik (była to część pracy z 1987 r., przekazana przez dr K. Więckowskiego dr Wicikowi). Cały natomiast maszynopis z 1985 roku został znaleziony przez redaktora tomu w wyniku kwerendy w archiwum Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN. Tam również odzyskano sprawozdania roczne z działalności naukowej dr K. Więckowskiego, poczynając od 1956 r. do roku 1989. Te sprawozdania były podstawą do opracowania biografii naukowej i spisu publikacji za lata 1956–2000. Uzupełnieniem biografii są wspomnienia osób, które współpracowały z dr K. Więckowskim na różnych etapach jego działalności naukowej, zamieszczone w ostatniej części tomu.

Prezentowana rozprawa habilitacyjna K. Więckowskiego została zredagowana dla potrzeb wydawniczych. Najwięcej poprawek wymagał spis literatury (nazwiska autorów, daty publikacji, nazwy czasopism) wymagający od redaktora żmudnych poszukiwań w źródłach. Pozycje literatury w języku rosyjskim pozostały zapisane w wersji autora tzn. za pomocą transkrypcji. Dr K. Więckowski zgromadził 340 pozycje literatury, z których zacytował 175. Co do pozostałych napisał „ze względu na ramy niniejszej pracy nie sposób tu wymienić wszystkich autorów czy scharakteryzować ich prace. Wobec tego wiele nazwisk i tytułów prac zbiorowych nie wymienionych w tekście umieszczono w spisie literatury”. Ponieważ są to często prace starsze, mało dziś znane współczesnemu pokoleniu paleolimnologów, zdecydowano się je pozostawić. Szereg pozycji cytowanych w tekście nie występuje w literaturze. Te, które można było odtworzyć zostały do literatury wprowadzone.

Sławomir Żurek

